

SOCIAL OMSORG

Hans Wallöf

Socialnämnden 2014-06-18

Sammanslagning av FoU Nordost och FoU Seniorium samt införande av verksamhetsområdet funktionsnedsättning som ett nytt FoU-uppdrag

Nordostkommunernas socialchefer har tagit initiativ till två utredningar som berör de gemensamma FoU¹-verksamheterna². En utredning avser frågan om nuvarande två FoU-verksamheter kan slås ihop till en gemensam organisation. Den andra utredningen avser förutsättningarna att utöka FoU:s uppdrag till att omfatta även frågor rörande omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Bedömningen görs att det är möjligt och lämpligt att slå ihop de båda FoU-verksamheterna till en gemensam organisation med ett brett uppdrag, en gemensam chef och styrgrupp. Olika perspektiv och ansvarsområden kommer att finnas kvar inom den nya organisationen. Synergieffekter och samordningsvinster kan komma att ske. En sammanslagning kommer att bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser. Organisationsförändringen föreslås träda ikraft den 1 januari 2015 och ha Danderyds kommun som huvudman.

Frågor rörande omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett omfattande och angeläget område för socialtjänsten. Det berör alla åldersgrupper. Ett stort antal personer och familjer berörs av olika insatser, ofta under flera år. Området är idag det enda inom socialtjänsten som inte ingår i någon av de nuvarande två FoU-verksamheterna. Likt socialtjänstens övriga verksamhetsområden har frågor om fysisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning behov av utvecklingsinsatser angående t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser. Området funktionsnedsättning föreslås bli ett nytt ansvarsområde inom FoU-verksamheten.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att FoU Nordost och FoU Seniorium slås ihop till en FoU-organisation från och med 1 januari 2015.
2. Socialnämnden godkänner Danderyds kommun som huvud-man för FoU-organisationen.

¹ Forskning och utveckling

² FoU Nordost och FoU Seniorium

3. Socialnämnden godkänner området funktionsnedsättning som ett nytt uppdrag inom FoU.
4. Socialnämnden uppdrar åt socialchefen att teckna avtal med i FoU-verksamheten ingående parter, under förutsättning att samtliga parter godkänner förslag till avtal.

Bakgrund

Nordostkommunernas socialchefer har tagit initiativ till två utredningar som berör de gemensamma FoU-verksamheterna. En utredning avser frågan om nuvarande två FoU-verksamheter kan slås ihop till en gemensam organisation. Den andra utredningen avser förutsättningarna att utöka FoU:s uppdrag till att omfatta även frågor rörande omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

FoU Nordost och FoU Seniorium

FoU Nordost bedriver sedan 2003 praktiktäna forskning och utvecklingsinsatser inom individ- och familjeomsorgen samt socialpsykiatri åt kommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna och Österåker samt städerna Lidingö och Vaxholm. FoU Nordost har 2,75 tjänster samt ytterligare projektjänster vilka bekostas genom olika former av bidrag. FoU-enhetens verksamhet omfattar bl.a. forskningsrapporter, olika utvecklingsarbeten, nätverksträffar, föreläsningar och arbetande seminarier.

FoU Seniorium startade 2007 och har, med undantag av Norrtälje, samma ägarkommuner som FoU Nordost. Förutom kommunerna/städerna så är även landstinget huvudman, vilket också är en skillnad mot FoU Nordost. Genom praktiktäna forsknings- och utvecklingsinsatser ska FoU Seniorium utgöra en resurs för utvärdering och utveckling av vård, omsorg, rehabilitering, stöd och service till äldre människor. Inom FoU Seniorium finns tre heltidstjänster, visstidsanställda för specifika projekt och timanställda.

FoU-verksamheterna delar lokaler vid Mörby centrum i Danderyd. Lidingö stad är sedan september 2013 huvudman för båda verksamheterna. De har var sin chef och var sin styrgrupp bestående av förvaltningschefer. I FoU Senioriums styrgrupp finns även Stockholms läns landsting representerat. Flertalet förvaltningschefer är med i båda styrgrupperna.

Verksamheterna bedrivs skilt och oberoende av varandra. Ett visst samarbete finns när det gäller missbruks- och beroendefrågor och vid samordning av ett nätverk för utredare och motsvarande funktioner från nordostkommunerna.

Organisationsöversyn

Under organisationsöversynen har synpunkter lämnats från socialchefgruppen, Elisabeth Höglund, landstingets representant i FoU Senioriums styrgrupp, samt chefer och personal inom FoU-verksamheterna.

Socialcheferna

Socialchefsgruppens bedömning och förslag är att de båda verksamheterna slås ihop till en gemensam FoU-organisation. Argument som framförs är:

- Socialtjänstens olika verksamhetsområden och frågor går in i varandra och berörs av båda FoU-verksamheterna. Ett samgående kan underlätta i olika kontakter samt när det gäller arbetssätt och utvecklingsfrågor som många gånger är samma oavsett verksamhetsområde.
- Båda verksamheterna skulle kunna lära av varandra.
- En sammanslagning kan komma att ge olika synergieffekter. Det kan också bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser.
- Möjlighet att forma en gemensam processinriktad organisation utifrån behov som finns och uppstår.
- Möjlighet till nytänkande och att se över tjänster, kompetens och arbetssätt. Olika kompetenser kan användas utifrån projekt, uppdrag och behov. T.ex. kan en kommunikatör behövas då kommunikering med omvärlden är en strategisk viktig uppgift för en FoU-verksamhet.
- Om området funktionsnedsättning ska in i FoU är det lämpligt med en ny organisation.
- Verksamheterna och personalgrupperna finns i gemensamma lokaler och har samma huvudman vilket underlättar ett samgående.
- Båda enheterna är små med få anställda och därigenom sårbara.

Socialchefsgruppen bedömer att en ny gemensam FoU-organisation kan starta den 1 januari 2015. Den nya FoU-organisationen kommer ha Danderyds kommun som ny huvudman och ha namnet FoU Nordost.

Landstinget

Elisabeth Höglund, handläggare inom avdelningen för närsjukvård, representerar landstinget i FoU Senioriums styrgrupp. Landstinget har inte några invändningar mot en gemensam FoU-organisation. Det som är centralt för landstinget är att dess ekonomiska del och övriga engagemang även fortsättningsvis kommer äldreområdet till del.

FoU-personal

FoU-verksamheternas chefer och medarbetare ser såväl möjligheter som farhågor inför en ihopslagning. Synpunkter som framförts är:

- Det finns fördelar med en gemensam organisation genom att verksamheterna kan dra nytta av varandras arbeten, kompetens, erfarenheter och nätverk.
- Forskningskompetens och inriktning inom de båda FoU-verksamheterna kan gynnas av en sammanslagning genom en större kritisk massa och en större arbetsgrupp.
- Funktionellt för kommunerna skulle en gemensam organisation innebära en styrgrupp för hela socialtjänstområdet och en tydligare organisation för FoU-verksamheten i stort. Det kan innebära en helhetssyn över socialtjänstområdet och man kan söka bidrag för utvecklingsprojekt över hela det sociala fältet. En gemensam organisation kan också bidra till en övergripande inriktning/ansats för FoU-arbetet oberoende organisatorisk tillhörighet.
- Det är inte så många personer som arbetar inom de båda enheterna och det kan vara lättare att vara chef för fler personer. Idag är båda FoU-cheferna chef för en liten personalgrupp.
- Det är inte ändamålsenligt att ha en gräns mellan FoU-verksamheterna vid 65 år, många frågor och områden är gemensamma och berör vuxna personer oavsett ålder.
- Det är angeläget att olika inriktningar, arbetssätt, fokus och målgrupper har sin plats och sitt utrymme även i en gemensam organisation och att där finns nödvändiga specialistkunskaper.

Båda personalgrupperna framför att det vid en sammanslagning är viktigt att säkerställa att det finns en balans mellan de båda verksamhetsområdena³ och att inget ansvarsområde prioriteras bort. Man framhåller också chefskapets betydelse i att få ihop två verksamheter till en.

Området funktionsnedsättning

Under utredningen av frågan om området funktionsnedsättning som ett nytt FoU-uppdrag har intervjuer hållits med Kristina Engwall, chef och forskningsledare inom FoU Södertörn, projektledarna Nina Larsson och Elisabeth Lauritzen från FOU nu, Katarina von Greiff, chef för FoU Nordost och tf chef för FoU Seniorium samt IngBritt Rydeman, tidigare chef för FoU Seniorium.

För att få en uppfattning om kommunernas synpunkter och behov har ansvariga chefer inom berörda verksamheter i kommunerna ombetts att besvara en enkel

³ Äldreområdet respektive individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri.

enkät och där lämnat exempel på behov av utvecklingsfrågor som en FoU-verksamhet skulle kunna arbeta med inom området, se bilaga.

Samtliga intervjuade är överens om att frågor rörande omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett angeläget område som behöver stöd i utvecklings- och forskningsfrågor. Många brukare omfattas och berörs av insatser, ofta under lång tid. Området är eftersatt forskningsmässigt. Det har inte funnits särskilt mycket statliga medel att söka till forskning eller till projekt för kunskapsutveckling. Det finns behov av utveckling och kompetenshöjning. En stor del av personalen är utbildade, en stor andel chefer saknar högskoleutbildning. Idag är det svårt att få vetskap om ny kunskap som finns, om vad som är på gång inom området. En ökad tillvaratagen kunskap skulle leda till en förhöjd kvalitet och ett bättre resultat.

Nya frågor och ställningstaganden uppstår för kommunerna. T.ex. lever gruppen personer med funktionsnedsättning allt längre. Vården och omsorgen behöver därför anpassas till den äldre funktionsnedsatta personens situation och kommer även att bli en fråga för äldreomsorgen. Frågorna rör både kompetens och ansvar, inte enbart inom kommunen utan även mellan kommun och landsting.

Av de lämnade enkätsvaren från kommunerna framkommer att man i verksamheterna ser positivt på möjligheten att området funktionsnedsättning blir ett uppdrag för FoU och att det finns ett stort antal förslag på utvecklingsfrågor kring t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser.

För att ett utvecklingsarbete ska ge avtryck i kommunernas verksamheter görs bedömningen att en forskartjänst på 50 % behövs med huvudinriktning mot frågor rörande funktionsnedsättning.

Ekonomiska aspekter

Såväl organisationsförändringen som FoU:s nya uppdrag rörande funktionsnedsättning, inklusive forskartjänsten på 50 %, sker inom den kostnad som idag föreligger för varje ägarkommun.

Övervägande

Organisationsöversyn

Bedömningen görs att det är möjligt och lämpligt att slå ihop de båda FoU-verksamheterna till en gemensam organisation med ett brett uppdrag, en gemensam chef och styrgrupp. Olika perspektiv och ansvarsområden kommer att

finnas kvar inom den nya organisationen. Synergieffekter och samordningsvinster kan komma att ske. En sammanslagning kommer att bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser.

Den nya FoU-organisationen kommer att ha namnet FoU Nordost och ha Danderyds kommun som ny huvudman.

En lämplig tidpunkt för organisationsförändringen är den 1 januari 2015. Det bedöms då finnas tillräcklig tid för förberedelse. Ett nytt avtalsförslag kommer att tas fram under hösten 2014.

I det vidare planeringsarbetet kommer dialogen med berörd FoU-personal att vara en viktig del i den nya organisationens utformande.

Området funktionsnedsättning som nytt FoU-uppdrag

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett omfattande och angeläget område för socialtjänsten. Det berör alla åldersgrupper. Ett stort antal personer och familjer berörs av olika insatser, ofta under flera år. Området är idag det enda inom socialtjänsten som inte ingår i någon av de nuvarande två FoU-verksamheterna. Likt socialtjänstens övriga verksamhetsområden har frågor om fysisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning behov av utvecklingsinsatser. Detta visar inte minst kommunernas förslag på olika utvecklingsområden och intervjukommentarerna om behövliga utbildningsinsatser till personal och behovet av kunskapsutveckling angående t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser.

Susanna Kiesel
t.f. socialchef